

REGISTER VAN BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN
(art. 21 Monumentenwet)

TOELICHTING; bij de beschikking tot aanwijzing van een beschermd dorps gezicht in

TWISK

Gemeente: Twisk

Het beschermde dorpsgezicht omvat het op de bijgevoegde kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg tek.nr. 236) door een stip-pellijn begrensde gebied.

Twisk is een langgerekt boerderijendorp, waarvan de oorsprong vroeg in de geschiedenis ligt. Ontstaan op een smalle hoog gelegen zandrug, die zich in noordoostelijke richting uitstrekt, wordt het omgeven door vruchtbare weide- en bouwlanden. Van oudsher behorend tot een van de rijkste dorpen van Westfriesland, heeft het vooral in de 17de en 18de eeuw een periode van bloei doorgemaakt.

Uit die tijd zijn verscheidene boerderijen overgebleven, die goede en bijzonder fraaie voorbeelden zijn van de vroegere landelijke bouwkunst. Behorend tot het type van de Noord-Hollandse stolphoeve, zijn de oudste exemplaren vaak voorzien van aan de stadsarchitectuur ontleende gevelornamenten. Ten dele is nog sprake van de voor geheel Noord-Holland zo typerende houtbouw. Uit de tweede helft van de 19de eeuw stamt een aantal voor die periode karakteristieke hoeven. Statig staan de boerderijen ter weerszijden van de lange Dorpsstraat, afgewisseld door karakteristieke arbeidershuisjes, waarvan een aantal geheel uit hout is opgetrokken. Aan de noordwestzijde van de met bomen beplante straat grenzen onmiddellijk de particuliere erven, waarop in een verspringende rooilijn de gebouwen zijn gesitueerd. Hier en daar zijn de huizen direct langs de straat opgetrokken, andere daarentegen bezitten een voorerf. De bebouwde erven aan de andere kant van de weg zijn door de diep gelegen Twiskerdijksloot, die langs de totale lengte van de Dorpsstraat stroomt, van de weg gescheiden. Via tal van bruggetjes bereikt men de veelal fraai gelegen opstallen, die ook hier onder een bepaalde hoek ten opzichte van de straat zijn gebouwd.

De verspringende rooilijn levert in combinatie met het bochtige beloop van de weg en de verscheidenheid van de bebouwing en beplanting een reeks van boeiende beelden op.

Halverwege het dorp staat aan de noordwestzijde de Nederlands Hervormde kerk. Dit is een laat-gotisch gebouw, bestaande uit een diep eenbeukig schip en een koor van drie traveeën. De aangebouwde toren met de achzijdige bakstenen spits is niet alleen een waardige dominant in het dorpsbeeld, maar vormt een markant monument, dat tot in de wijde omtrek overheerst. Het kerkhof, waardoor het gebouw wordt omgeven, is van de lager gelegen straat afgescheiden door een stenen borstwering en een haagbeplanting.

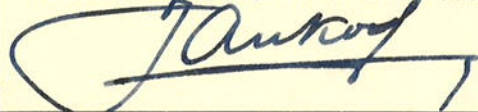
Van de boerderijen is een groot aantal van oudheidkundige waarde. Een aantal fasen van de ontwikkeling, die de Noord-Hollandse boerderijenbouw heeft doorgemaakt, wordt in Twisk aangetroffen. In dit verband worden genoemd de nrs. K 52, 69, 74, 79, 80, 85, 96, 108, 111, 118, 162 en 169. Ook de kleinere huizen zijn van belang; hiervan zijn vermeldenswaard de nrs. K 68, 72, 103, 105,

Behoort bij de beschikking van de Ministers van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van 10 februari 1970

Afdeling: O./M.A.

Nr. 153.360 I

Overeenkomstig het oorspronkelijke, de secretaris van de Monumentenraad,

REGISTER VAN BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN
(art. 21 Monumentenwet)

TOELICHTING; bij de beschikking tot aanwijzing van een beschermd dorps gezicht in

TWISK

Gemeente: Twisk

115, 134, 173 en 174.

Het historische karakter van Twisk is in het totale beeld blijven overheersen, mede ten gevolge van het feit dat de nieuwe bebouwing voor een gedeelte een bij dit karakter aangepaste vormgeving heeft. Ook de dorpsloot met zijn vele brugjes, de verspreide situering der gebouwen, waartussen een aantal onbebouwde kavels het contact met de landerijen heeft bewaard, en de rijke boombeplanting, dragen bij tot dit historisch waardevolle dorpsbeeld.

De goede harmonie van al deze onderdelen maakt Twisk tot een van de mooiste dorpen van Westfriesland, welks behoud met de bescherming op grond van artikel 20 van de Monumentenwet beoogd wordt. Dit houdt geenszins in dat van een bevriezing van de huidige situatie sprake zal zijn, doch dat door middel van een bestemmingsplan met beschermende voorschriften het karakteristieke dorpsbeeld wordt veiliggesteld.

Behoort bij de beschikking van de Ministers van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van 10 februari 1970
Afdeling: O./M.A.

Nr.:153.360I

Overeenkomstig het oorspronkelijke,
de secretaris van de Monumentenraad,

